

What's in it for Venlo?

**de implicaties van *Bruggen slaan*
voor het Venlose beleid**

team MO/R&E/SBD/BV/WIZ
stellers F. Kuijpers, J. Hensgens, F.
Maas, J. Custers, H. Smeets
doorkiesnummer +31 77 3596763
registratienummer
datum 21 maart 2013

Voorwoord

In het regeerakkoord 'Bruggen slaan' zijn de plannen gepresenteerd die het nieuwe VVD-PvdA kabinet onder leiding van premier Rutte voornemens is te gaan uitvoeren. Veel van deze plannen raken de gemeenten; zo krijgen gemeenten bijvoorbeeld een steeds belangrijkere rol in het sociale domein. Dit rapport gaat in op de gevolgen van *Bruggen slaan* voor het Venlose beleid. Steunen de voorstellen ons beleid of niet? Waar moeten we beleid aanpassen of moeten we pleiten voor aanpassing van de plannen in het regeerakkoord? Welke vragen roept het bij ons op? Welke actiepunten bevat het voor ons? Maar ook, binnen welk beleid of activiteiten kunnen we de voorstellen uit het regeerakkoord oppakken of opvangen? En, wat betekent dit voor de gemeentelijke begroting, en op dit moment dus voor de kadernota 2014?

Doel van dit rapport is het, voor zover op dit moment mogelijk, geven van duidelijkheid op deze punten.

Sinds het verschijnen is een onderdeel van het regeerakkoord al weer achterhaald. Daar waar er eerst sprake was van een inkomensafhankelijke zorgpremie om de inkomens te nivelleren, is die al weer van de baan, net als de inmiddels achterhaalde ingreep in het BTW-compensatiefonds.

Ook de VNG heeft een uitgebreide reactie uitgegeven op dit akkoord. Deze reactie is in dit rapport meegenomen. Hierbij wordt steeds bekeken of de algemene VNG-reactie ook het Venlose perspectief dekt. Dit rapport kent daarom eenzelfde inhoudsopgave als deze ledenbrief. Dit om het de lezer makkelijk te maken de beide documenten naast elkaar te lezen.

Inhoudsopgave

1	Gemeentefinanciën.....	2
1.1	Ontwikkeling gemeentefonds	2
1.2	De individuele onderdelen.....	3
1.3	Schatkistbankieren.....	4
2	Bestuur, dienstverlening en werkgeverschap.....	6
3	Zorg, onderwijs en welzijn	7
3.1	Samenhang in het sociaal domein	7
3.2	Zorg en welzijn.....	7
3.3	Onderwijs, Voor- en Vroegschoolse Educatie en peuterspeelzaalwerk.....	11
3.4	Sport	14
3.5	Cultuur	14
4	Sociale zekerheid, arbeidsmarkt en inkomensbeleid	15
4.1	Wat gaat er gebeuren?	15
4.2	Ondertussen bij de burens	16
4.3	Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?.....	16
4.4	Wat is onze reactie?	17
4.5	Wat zijn daarbij onze aandachtpunten?	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.6	Hoe pakken we dit aan?	17
5	Immigratie, integratie en asiel.....	18
5.1	Wat gaat er gebeuren?	18
5.2	Ondertussen bij de burens	18
5.3	Wat is onze reactie?	18
5.4	Hoe pakken we dit aan?	18
6	Veiligheid en justitie	19
6.1	Wat gaat er gebeuren?	19
6.2	Ondertussen bij de burens	20
6.3	Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?.....	20
6.4	Wat is onze reactie?	20
6.5	Hoe pakken we dit aan?	21
7	Woningmarkt	22
7.1	Wat gaat er gebeuren?	22
7.2	Ondertussen bij de burens	24
7.3	Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?.....	24
7.4	Wat is onze reactie?	24
7.5	Hoe pakken we dit aan?	25
8	Ruimte, mobiliteit en duurzaamheid	22
8.1	Wat gaat er gebeuren?	26
8.2	Ondertussen bij de burens	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.3	Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?.....	27
8.4	Wat is onze reactie?	27
8.5	Hoe pakken we dit aan?	28

1 Gemeentefinanciën

1.1 Ontwikkeling gemeentefonds

Als we de punten uit het regeerakkoord naast de huidige samenstelling van het gemeentefonds leggen, dan zien we landelijk de volgende ontwikkeling.

Tabel 1: ontwikkeling regeerakkoord voor het gemeentefonds

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	2013	2014	2015	2016	2017	Struct.
Bezuinigingen gemeentefonds						
1. Trap op, trap af	54	12	46-	220-	327-	285-
2. Afkomen onderwijshuisvesting			256-	256-	256-	256-
3. Afschaffen BTW compensatiefonds		182-	501-	501-	501-	501-
4. Lagere apparaatskosten gemeenten			60-	120-	180-	975-
Mutaties gemeentefonds a.g.v. taakmutaties						
5. Terugdraaien vermindering politieke ambtsdragers			110	110	110	110
6. Terugdraaien dualiseringscorrecties			18-	18-	18-	18-
7. Huishoudelijke hulp		89-	975-	1.140-	1.140-	1.140-
8. Hergebruik hulpmiddelen			15-	25-	50-	50-
9. Intensivering armoedebeleid		80	100	100	100	100
Totaal regeerakkoord	54	179-	1.661-	2.070-	2.262-	3.015-

Wat betekent dit nu voor Venlo? Op dit moment is nog geen precieze doorrekening te maken omdat het Rijk nog niet heeft aangegeven op welke wijze de mutaties precies verdeeld gaan worden binnen het gemeentefonds. Om toch enig zicht te krijgen gebruiken we de vereenvoudigde en grofmazige 'puntensystematiek' die binnen het gemeentefonds hiervoor gebruikt wordt¹.

Tabel 2: Effecten regeerakkoord gemeentefonds voor de gemeente Venlo

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	2013	2014	2015	2016	2017	Struct.
Bezuinigingen gemeentefonds						
1. Trap op, trap af	0,315	0,069	0,267-	1,249-	1,849-	1,612-
2. Afkomen onderwijshuisvesting			1,485-	1,453-	1,448-	1,448-
3. Afschaffen BTW compensatiefonds		1,053-	2,904-	2,841-	2,831-	2,831-
4. Lagere apparaatskosten gemeenten			0,348-	0,681-	1,018-	5,516-
Mutaties gemeentefonds a.g.v. taakmutaties						
5. Terugdraaien vermindering politieke ambtsdragers			0,652	0,652	0,652	0,652
6. Terugdraaien dualiseringscorrecties			0,104-	0,102-	0,102-	0,102-
7. Huishoudelijke hulp		0,515-	5,656-	6,471-	6,448-	6,449-
8. Hergebruik hulpmiddelen			0,087-	0,142-	0,283-	0,283-
9. Intensivering armoedebeleid		0,463	0,580	0,568	0,566	0,566
Totaal regeerakkoord	0,315	1,036-	9,619-	11,719-	12,761-	17,023-

¹ De uitkering uit het gemeentefonds wordt verdeeld aan de hand van een zestigtal verdeelmaatstaven die kostenfactoren vertegenwoordigen (inwoners, ouderen, uitkeringsontvangers etc.) of een maatstaf zijn voor de lokale belastingcapaciteit. Het individuele effect voor de gemeente is afhankelijk van de verdeling over de maatstaven.

1.2 De individuele onderdelen

Ad 1. Trap op, Trap af

Het kabinet zet op dit punt een traditie voort en dat kunnen we net als de VNG alleen maar ondersteunen. Het geeft immers duidelijkheid, we weten waar we aan toe zijn.

Ad 2: Afromen onderwijshuisvesting

In hoofdstuk 3 komen we hier inhoudelijk op terug. Op deze plek alleen de procedurele opmerking die aansluit bij de opmerking hierover van de VNG. Het gemeentefonds wordt herijkt. Hierbij wordt gekeken hoe gemeenten geld uitgeven aan de diverse clusters. Uiteindelijk doel hiervan is om her te verdelen over de clusters. Bijvoorbeeld het mindere dat aan onderwijs wordt uitgegeven naar Werk en Inkomen waar meer wordt uitgegeven. Door nu één cluster, Educatie, eruit te halen omdat gemeenten hier minder op uitgeven, wordt dit herijkingstraject om te komen tot een rechtvaardige verdeling onmogelijk. Tevens worden hierdoor de interbestuurlijke afspraken geschonden (code interbestuurlijke verhoudingen). Er mag alleen geld uit het gemeentefonds worden gehaald als er een taak weg gaat. Bovendien zijn de middelen uit het Gemeentefonds vrij besteedbaar. Het is aan de gemeenten om te bepalen waaraan zij dit uitgeven. Deze manier van handelen beperkt de gemeentelijke beleidsvrijheid.

Ad 3. Afschaffen BTW compensatiefonds

De afschaffing van het BTW-compensatiefonds zou een extra eenmalig nadeel voor Venlo hebben betekend met een zeer ruw geschatte omvang van € 10 tot € 15 miljoen. In de tabel in het regeerakkoord is het structureel effect van deze maatregel weergegeven voor wat betreft het gemeentefonds. Na veel druk van de VNG en gemeenten uit het land in verband met de effecten van deze maatregel is in het financieel onderhandelaarsakkoord van januari 2013 afgesproken dat het BTW compensatiefonds niet wordt afgeschaft, waarbij wel de volgende twee voorwaarden gesteld worden:

- a. De korting van structureel € 550 miljoen (gemeenten en provincies) blijft gehandhaafd via het gemeente- en provinciefonds. Voor Venlo gaat hierbij om indicatief € 1 miljoen in 2014 oplopend naar € 2,8 miljoen vanaf 2015;
- b. Er komt een einde aan het open-eind-karakter van het BTW - compensatiefonds.

De omvang van het BCF-fonds wordt gemaximeerd op € 3,079 miljard voor het jaar 2014, gebaseerd op de begroting van 2014, en wordt jaarlijks aangepast met de accrespercentages van het gemeentefonds. Hierbij is aangegeven dat er afspraken gemaakt worden dat het BTW compensatiefonds opgehoogd wordt bij overheveling van nieuwe taken, de decentralisaties. Als de gemeentes méér declareren uit het BCF-fonds dan er volgens de begroting beschikbaar is, wordt het tekort aangevuld uit het Gemeentefonds. Daar staat tegenover dat wanneer gemeenten minder declareren en er dus in het BCF-fonds geld over blijft, dit restant wordt toegevoegd aan het gemeentefonds.

Ad 4. Lagere apparaatskosten gemeenten in verband met opschaling

Het kabinet wil opschaling van gemeenten naar een niveau (uiteindelijk in 2025) van minimaal 100.000 inwoners. De efficiencywinst die dit oplevert wordt nu al op voorhand afgeroomd door het Rijk. Dit is, zoals de VNG terecht opmerkt, in tegenspraak met de bestaande cultuur dat dergelijke winst toekomt aan de bestuurslaag die de winst genereert. Op de opschaling van gemeenten wordt in hoofdstuk twee verder ingegaan. Inmiddels heeft verantwoordelijk minister Plasterk van BZK in maart jl. aangegeven de 100.000+-eis niet langer als 'hard' te beschouwen indien gemeenten kunnen aangeven hoe zij van plan zijn de decentralisatieopgave regionaal te gaan organiseren. Daartoe wordt door SBD ten behoeve van het bestuurlijk overleg van de Regio Venlo, een bestuurlijke reactie voorbereid.

Ad 5 en 6 Terugdraaien dualiseringscorrectie en vermindering politieke ambtsdragers

Dat betekent voor Venlo een reductie van het aantal raadsleden van 39 naar 35 raadsleden. Indien het inwonertal van Venlo onder de 100.000 inwoners zakt dan vindt er nog een verdere reductie plaats naar 33 raadsleden. Overigens blijkt op dit moment een meerderheid in de Eerste Kamer niet voorhanden nu de PVV-fractie in die Kamer haar steun aan dit voorstel heeft ingetrokken. Het aantal inwoners van Venlo is daarnaast in 2012, net als in 2011, opnieuw toegenomen waardoor de 100.000+-status van Venlo vooralsnog niet in gevaar lijkt te komen.

Ad 7, 8 en 9

Deze onderwerpen worden in de inhoudelijke hoofdstukken besproken.²

1.3 Schatkistbankieren/ Wet HOF

Schatkistbankieren

In het regeerakkoord is afgesproken dat decentrale overheden in 2013 gaan schatkistbankieren zonder leenfaciliteit. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht afgestort moeten worden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Zowel de VNG als individuele gemeenten vinden dit in principe niet juist. Immers, de gemeenten zijn autonoom in de wijze waarop zij over hun eigen geld willen beschikken. Bovendien zien wij een lager rendement en administratieve lasten op ons afkomen. Het schatkistbankieren is onderdeel geweest van het inmiddels geaccordeerde financieel onderhandelaarsakkoord. In het onderhandelaarsakkoord zijn twee aanvullingen op de wet opgenomen:

- Gemeenten mogen overtollige middelen uitlenen aan andere overheden en daarmee een beter rendement halen dan bij de schatkist;
- er komt een doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal met een maximum van € 2,5 miljoen. Doelmatigheidsdrempel wil zeggen dat je met deze overtollige middelen niet hoeft te schatkistbankieren (vrij weg te zetten). Voor Venlo bedraagt de drempel op basis van het begrotingstotaal 2013 € 2,4 miljoen. Ongeacht de drempel moet het administratieve systeem wel altijd ingeregeld worden.

Wet Houdbare OverheidsFinanciën (Wet HOF)

De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de Wet Hof. Deze wet regelt de wijze waarop de Nederlandse overheid van plan is om deze afspraken te implementeren. Omdat ook gemeenten, provincies en waterschappen bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact.

Het wetsvoorstel kan ernstige gevolgen hebben in de lokale vrijheid om te investeren en ook voor Venlo. Investerings worden afhankelijk van de normering op macroniveau, ongeacht de ruimte in de gemeentelijke begroting en de aanwezigheid van gespaarde middelen. Op het moment dat het gerealiseerde collectieve aandeel van alle gemeenten gezamenlijk in het EMU-tekort het vastgestelde aandeel overschrijdt kan de gemeente een sanctie worden opgelegd die kan bestaan uit een korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Ter beoordeling van het EMU-saldo van een gemeente op individueel niveau worden jaarlijks in de septembercirculaire voor alle gemeenten afzonderlijk zogenaamde individuele referentiewaarden gepubliceerd. Dit is nadrukkelijk geen norm voor de bepaling van een eventuele sanctie. De gemeente Venlo valt onder de gemeenten die voor de jaren 2013 en

² 7. Huishoudelijke hulp en 8. Hergebruik hulpmiddelen zijn onderdeel van de huidige WMO middelen.

2014 (ruim) boven de individuele referentiewaarde uitkomen. Sturing op het EMU saldo kan op verschillende manieren. Voorbeelden zijn door het prioriteren en faseren van uitgaven voor investeringen, verkoop van gemeentebest, overhevelen van investeringen naar exploitatie middels Design, Build, Finance, Maintain en Operate (DBFMO) constructies en het vergroten en versnellen van inkomsten (verdienvermogen).

De wet HOF is onderdeel geweest van het inmiddels geaccordeerde financieel onderhandelaarsakkoord. In het financieel onderhandelaarsakkoord is de wet niet aangepast. De volgende afspraken zijn gemaakt:

- De tekorten van medeoverheden (tekorten in het EMU-saldo) worden op macroniveau genormeerd en naar beneden bijgesteld (tekort van 0,5 % in 2013 naar 0,2 % na 2017). Dit betekent dat de investeringsruimte met een factor 2,5 daalt.
- In 2015 vindt een evaluatie plaats of deze daling mogelijk en verantwoord is op basis van de realisaties van voorgaande jaren;
- Belangrijk is dat gedurende de huidige kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd indien de normen niet worden gehaald.

De aanpassingen bieden geen enkele garantie over eventuele sancties in een volgende kabinetsperiode, waarin de wet beperkend kan werken en kan leiden tot eventuele sancties. Een sterke lobby na deze kabinetsperiode zal noodzakelijk blijven.

2 Bestuur, dienstverlening en werkgeverschap

2.1 Wat gaat er gebeuren?

Het regeerakkoord kiest voor een duidelijke afbakening van taken en verantwoordelijkheden tussen bestuurslagen. Het overbrengen van een groot aantal taken van het rijk naar de gemeenten maakt meer maatwerk mogelijk en vergroot de betrokkenheid van de burgers. Het kabinet is van mening dat gemeenten naar een grotere schaal zouden moeten toegroeien. Een eindbeeld van 100 tot 150 gemeenten (in plaats van de huidige 405). Decentralisaties worden *in principe* gericht op 100.000+-gemeenten. Er is uiteindelijk in 2017 een uitname voorzien uit de algemene uitkering van het gemeentefonds van € 180 miljoen. Het aantal gemeenteraadsleden daalt tot het aantal dat bestond voor de dualiseringscorrectie, schatkistbankieren wordt ingevoerd en het BTW compensatiefonds wordt afgeschaft.

Inmiddels is in het vorige hoofdstuk aangegeven dat hierop inmiddels een aantal nuanceringen te maken is dat overigens geen gevolgen lijken te hebben voor de opgenomen bezuinigingsbedragen met betrekking tot dit onderwerp.

2.2 Ondertussen bij de burens ...

De burens zijn in dit geval onze collega-overheden. De provinciale overheid krijgt een materieel gesloten huishouding, beperkt tot taken op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, natuur en regionaal economisch beleid. Het aantal waterschappen wordt beperkt tot maximaal 10 à 12.

2.3 Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

De financiële gevolgen zijn weergegeven op pagina 1 in de tabel waarin de ontwikkeling van het gemeentefonds is weergegeven.

2.4 Wat is onze reactie?

Namens de gemeenten heeft de VNG kanttekeningen geplaatst bij de wens van het kabinet om het aantal gemeenten te reduceren tot 100 à 150 met een minimale omvang van 100.000 inwoners en wijst de taakstelling van € 180 miljoen die door het kabinet hierop (in 2017) is ingeboekt af.

2.5 Hoe pakken we dit aan?

Ter dekking van de structurele financiële consequenties van de inhoud van het regeerakkoord heeft u in meerjarig perspectief reeds een bedrag opgenomen oplopend tot structureel ruim € 7 miljoen in 2016. Onzekerheid bestaat er echter nog wel rondom de effecten van de voorgenomen decentralisaties en het toereikend zijn van de middelen die daarvoor uiteindelijk door het rijk ter beschikking zullen worden gesteld. Beleidsvrijheid en onze lokale en regionale inspanningen zullen daartoe voldoende antwoord moeten geven.

3 Zorg, onderwijs en welzijn

3.1 Samenhang in het sociaal domein

Zoals in het voorwoord al aangegeven krijgt de gemeente een steeds grotere rol in het sociale domein. De decentralisatie tendens op dit domein wordt versterkt voortgezet waarbij wordt aangetekend dat de gemeenten hierbij ruime beleidsvrijheid krijgen, daarover later meer. Enigszins verdekt opgesteld in een stukje dat lijkt te handelen over de decentralisatie jeugdzorg (pagina 25), staat een cruciale passage: *“Eén gezin, één plan, één regisseur is het uitgangspunt bij de decentralisaties in het sociale domein: bij werken naar vermogen, de algemene wet bijzondere ziektekosten, de wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdhulpverlening. Dit vergt ook één budget en één verantwoordelijke van overheidsszijde. Er komt een einde aan de praktijk waarbij vele hulpverleners langs elkaar heen werken bij de ondersteuning van één gezin.”* Die ene overheid wordt de gemeente, al deze verantwoordelijkheden worden immers naar de gemeenten gedecentraliseerd. Dit uitgangspunt sluit aan bij onze Venlose uitgangspunten en dat stemt tot blijdschap. Maar, de verdekte opstelling van dit uitgangspunt maakt argwanend. Zoals de VNG aangeeft worden de consequenties van deze benaderingswijze in het regeerakkoord niet getrokken. Dit maakt dat we goed op moeten letten bij de verdere uitwerking van het regeerakkoord. In de volgende paragraaf gaan we inhoudelijk in op de plannen van het kabinet.

Inmiddels is duidelijk dat de minister van Binnenlandse Zaken en koninkrijksrelaties, de heer Plasterk de coördinatie tussen de diverse decentralisaties in het sociale domein moet verzorgen.

3.2 Zorg en welzijn

De decentralisatie in het sociale domein wordt versterkt voortgezet maar er wordt ook gesneden in onderdelen van het sociale domein. Hieronder de diverse aspecten hiervan die de gemeenten direct raken.

Wat gaat er gebeuren?

1. Jeugdzorg

“De jeugdzorg wordt in 2015 gedecentraliseerd naar de gemeente,” aldus het regeerakkoord. Deze decentralisatie omvat de jeugdzorg die nu een verantwoordelijkheid is van de provincie, de gesloten jeugdzorg, de jeugd-ggz, de zorg voor licht verstandelijk beperkte jongeren, de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Nieuw is dat nu het ministerie van VWS is aangewezen om deze decentralisatie te coördineren. Tot op heden hadden VWS en VenJ een gelijkwaardige positie. Wat ook nieuw is, is een aanvullende bezuiniging die oploopt naar landelijk € 150 miljoen bovenop de € 300 miljoen uit de bestuursafspraken met het vorige kabinet. Positief bericht is dat de eigen bijdrage voor ouders die deel uitmaakte van de bestuursafspraken, van de baan is. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd door een toevoeging van het bedrag (€ 70 miljoen macro) aan het aan gemeenten uit te keren bedrag.

2. AWBZ

De decentralisatie van de AWBZ functie begeleiding wordt doorgezet en uitgebreid met de functie persoonlijke verzorging. Deze beide functies worden met ingang van 2015 gedecentraliseerd naar de gemeenten. Ook hier wordt eerst een flinke hap (25% of landelijk € 1,6 miljard) van het totale budget van € 6,8 miljard afgehaald.

3. Wmo: huishoudelijke hulp inkomensafhankelijk

Zoals gezegd wordt er gesneden in het sociale domein. De huishoudelijke hulp (HH) uit de Wmo wordt inkomen afhankelijk. In 2014 voor nieuwe aanvragen en vanaf 2015 voor alle gebruikers. Dit gaat gepaard met een forse greep in het budget, 75% oftewel € 1,2 miljard landelijk.

4. “Decentralisatie wetten financiële vergoedingen chronisch zieken en gehandicapten”
Het kabinet wil per 2014/2015 de wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, de compensatie eigen risico en de regeling specifieke zorgkosten (belastingaftrek van zorgkosten) afschaffen. Daarvoor in de plaats komt een nieuwe gemeentelijke regeling die macro € 760 miljoen groot is. Volgens de VNG informatie is dit de helft van het bedrag wat er nu in deze regelingen omgaat.

5. Afschaffen AWBZ zorgzwaartepakket
De AWBZ zorgzwaartepakketten (ZZP) 1 tot en met 4 worden afgeschaft. Met ingang van 2013 verdwijnen ZZP 1 en 2, per 2014 ZZP 3 en per 2016 ZZP 4. Alleen ZZP 5 (intramurale ouderen- en gehandicaptenzorg) blijft bestaan maar wordt wel omgevormd tot een landelijke voorziening en een budgetgrens. Dit betekent dat een grotere groep mensen, met een grote zorgvraag, thuis (blijft) wonen en daar extramurale zorg moeten ontvangen. Dit is een versnelling van het “scheiden van wonen en zorg”. Gevolg hiervan zal zijn dat er een groter beroep op gemeentelijke voorzieningen zal worden gedaan. Niet duidelijk is of gemeenten hiervoor worden gecompenseerd en of gemeenten en partijen voldoende tijd krijgen zich hierop voor te bereiden. Het verdwijnen van ZZP 1 en 2 per 2013 heeft wel al tot een compensatie van gemeenten door het rijk geleid van macro € 15 miljoen.

6. Hergebruik hulpmiddelen
Voor hulpmiddelen (scootmobiele, rolstoelen e.a.) gaat een hergebruik plicht gelden. Beleid dat gemeenten vaak al jaren voeren. Nu gaat het gepaard met een extra afroeping van de Wmo budgetten met structureel € 50 miljoen. Hergebruik maakt al onderdeel uit van het ingezette beleid.

7. Onduidelijk: middelen MEE-organisatie
Tot zover de zaken waarover het regeerakkoord duidelijk is. Niet duidelijk is wat er gaat gebeuren met de middelen voor de MEE-organisatie. Een groot deel van de huidige doelgroep van MEE krijgt te maken met de decentralisatie van begeleiding en verzorging van AWBZ naar gemeenten. De expertise van MEE is voor gemeenten van groot belang voor het Sociale Wijkteam succesvol laten lopen van de decentralisaties.

8. Geestelijke gezondheidszorg naar Zorgverzekeringswet
De geestelijke gezondheidszorg (GGZ) wordt in 2017 een financiële verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraars, behalve dan voor het deel Jeugd GGZ dat een gemeentelijke verantwoordelijkheid wordt. De huidige intramurale GGZ in de AWBZ wordt per 2015 overgeheveld naar de Zvw, waarbij over de onderdelen maatschappelijke opvang (Zvw of gemeenten) nog een nader besluit wordt genomen. Vanaf 2017 zijn de zorgverzekeraars volledig risicodragend.

9. Huishoudelijke dienstverlening
Er wordt € 100 miljoen per 2016 ingezet om het voor gemeenten financieel mogelijk te maken huishoudelijke dienstverlening aan te bieden waarbij voor de dienstverlener in beginsel dezelfde sociale rechten gaan gelden als voor een gewone werknemer.

Ondertussen bij de buren ...

Tot nu toe hebben we het alleen gehad over zaken die de gemeente direct raken. Het regeerakkoord bevat echter ook zaken die partners in het maatschappelijke domein treffen. De effecten hiervan zullen we ondervinden, daarom hieronder een opsomming hiervan.

- Extra investering in wijkverpleegkundigen: zorg en ondersteuning dicht bij huis. Dit wordt bekostigd uit het Zvw budget. We moeten bezien hoe dit zich verhoudt tot onze sociale wijkteams, hoe kunnen we elkaar versterken?
- De huidige AWBZ wordt ontmanteld en omgebouwd tot een landelijke voorziening voor intramurale ouderen- en gehandicaptenzorg (vanaf ZZP 5). Hier komt dus een nieuwe scheidslijn: gemeente verantwoordelijk voor extramuraal, landelijke voorziening voor intramuraal. Risico voor de gemeente hierbij is: hoe voorkomen we dat de eisen voor opname in de landelijke voorziening steeds strenger worden waardoor er steeds meer op het gemeentelijk bordje terecht komt?

Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

Niet alle maatregelen die de gemeenten raken, zijn direct in geld uit te drukken. Hieronder een overzicht van maatregelen die wel direct in geld uit zijn te drukken. In deze overzichten is als uitgangspunt genomen de vereenvoudigde en grofmazige formule, die luidt dat het aandeel Venlo ongeveer 0,6% is van het totaal.

	2013	2014	2015	2016	2017	struct.
kortingen						
1.a. jeugdzorg (bestuursafspraken)			-80	-200	-300	-300
1.b. jeugdzorg aanvullend regeerakkoord			-40	-100	-150	-150
1. c vervallen eigenbijdrage			70	70	70	70
2. b.korting 25 % budget AWBZ begeleiding en verzorging		-290	-1.540	-1.565	-1.580	-1.700
3. Wmo Huishoudelijke hulp inkomensafhankelijk		-89	-975	-1.140	-1.140	-1.140
6. hergebruik hulpmiddelen			-15	-50	-50	-50
Totaal		-379	-2.580	-2.985	-3.150	-3.270
Nieuwe budgetten naar gemeenten						
1. budget jeugdzorgtaken			2.950	2.770	2.620	2.620
2. budget AWZ begeleiding en verzorging			5.260	5.235	5.220	5.100
4. decentralisatie financiële tegemoetkoming		100	709	759	761	761
9. Huishoudelijke dienstverlening				100	100	100
Totaal		100	8.919	8.864	8.701	8.581

Cijfers voor Venlo

1.a. jeugdzorg (bestuursafspraken)			-0,48	-1,20	-1,80	-1,80
1.b. jeugdzorg aanvullend regeerakkoord			-0,24	-0,60	-0,90	-0,90
1. c vervallen eigenbijdrage			0,42	0,42	0,42	0,42
2. b.korting 25 % budget AWBZ begeleiding en verzorging		-1,74	-9,24	-9,39	-9,48	-10,20
3. Wmo Huishoudelijke hulp inkomensafhankelijk		-0,53	-5,85	-6,84	-6,84	-6,84
6. hergebruik hulpmiddelen			-0,09	-0,30	-0,30	-0,30
Totaal		-2	-15	-18	-19	-20
Nieuwe budgetten naar gemeenten						
1. budget jeugdzorgtaken			17,70	16,62	15,72	15,72
2. budget AWZ begeleiding en verzorging			31,56	31,41	31,32	30,60
4. decentralisatie financiële tegemoetkoming		0,60	4,25	4,55	4,57	4,57
9. Huishoudelijke dienstverlening				0,60	0,60	0,60
Totaal		1	54	53	52	51

In miljoen €

Wat is onze reactie?

Het vol doorzetten van deze decentralisaties (1 en 2) en de komst van meer taken (2 en 4) binnen de geformuleerde uitgangspunten bouwt voort op de al ingezette koers en heeft daarom onze instemming. Ook is het positief dat de ingangsdatum voor diverse decentralisaties 2015 lijkt te worden. Alleen de nieuwe “decentralisatie financiële tegemoetkoming” (4) lijkt al in 2014 in te gaan en het onderdeel huishoudelijke dienstverlening per 2016. Het is aan te bevelen om ook hier voor 2015 te kiezen. Dit maakt het makkelijker om meteen voor een integrale oplossing te gaan.

Onze bedenkingen betreft de financiële randvoorwaarden bij de decentralisaties. Het kabinet boekt forse kortingen in: jeugdzorg 15%, AWBZ begeleiding en verzorging 25% en de “financiële tegemoetkoming” naar zeggen van de VNG zelfs ongeveer 50%. Dit lijkt de nieuwe verantwoordelijkheden die we als gemeente toejuichen tot een “kat in de zak” te maken. Zeker als we daarbij aantekenen dat de gemeente binnen dit domein andere fikse taakstellingen voor haar kiezen krijgt. Een integrale aanpak volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur met zo veel mogelijk vroegtijdig signaleren en aanpakken en een groot beroep op eigen verantwoordelijkheid dat wij met het kabinet delen, moet zo tot heel veel efficiencywinst leiden. De risico's op financiële of maatschappelijke schade voor de gemeente worden met deze forse bezuinigingen groot.

Niet duidelijk is voor welke taken gemeenten middelen voor de uitvoering gaan ontvangen. Voor de decentralisatie jeugdzorg en AWBZ begeleiding is dit wel het geval maar het regeerakkoord biedt geen duidelijkheid voor wat betreft de overige nieuwe verantwoordelijkheden. Indien gemeenten geen uitvoeringskosten ontvangen dan zullen deze betaald moeten worden uit de zorgbudgetten.

Speciale aandacht voor het onderdeel maatschappelijke opvang in de AWBZ. Dit gaat naar de Ziektekostenverzekeringwet of de gemeenten.

Bij de nadere uitwerking van de aangekondigde maatregelen in wet- en regelgeving is het van het grootste belang om maximale gemeentelijke beleidsvrijheid te bepleiten. Dit om te voorkomen dat het werkelijk een “kat in de zak” wordt. Het regeerakkoord spreekt over zeer ruime beleidsvrijheid, daarover werd in het vorige regeerakkoord en de bestuursafspraken ook gerept maar de concept Jeugdwet die in consultatie ging, zag er heel anders uit. Bovendien zien we op een ander deel van het sociale domein een soort van “centralisering” Zie hiervoor het volgende hoofdstuk onder het kopje *Arbeids- en re-integratieplicht*.

Wat zijn daarbij de punten van aandacht?

We staan voor een flinke opgave. In 2014-2015 krijgen we nieuwe verantwoordelijkheden en moeten we fors ombuigen in onze huidige willen we de goede eerste “slag slaan” dan is het van belang dat we:

1. Voor de Kadernota 2014 op hoofdlijnen zicht krijgen op de financiële gevolgen van al deze maatregelen. Dit document is daarvoor een eerste aanzet.
2. Eind 2013 het beleid op het terrein zorg en welzijn (oude en nieuwe verantwoordelijkheden) moeten hebben staan. Dit moeten we doen samen met de zorgverzekeraars en het zorgkantoor. Het jaar 2014 hebben we nodig om de vertaling te maken van beleid naar uitvoering en dus de uitvoering te organiseren.
3. Tot goede afspraken komen met de zorgverzekeraars en het zorgkantoor.

Met het vaststellen van de Sociale Structuurvisie hebben we echter een belangrijke stap in dit proces gezet. We weten waar we naar toe willen, wat we in 2013 moeten doen is de doelstellingen uit onze sociale structuurvisie concretiseren in maatschappelijke effecten op diverse gebieden en bekijken met welke middelen (bijvoorbeeld huizen van de wijk + sociale wijkteams) we welke doelen het beste kunnen bereiken.

Hoe pakken we dit aan?

Wat	Hoe
Jeugdzorg	Project Venloverbint
Awbz begeleiding	Project Venloverbint
AWBZ verzorging	Project Venloverbint
Wmo HH	Binnen reguliere organisatie (MO)
Financiële vergoedingen	Venloverbint
Afschaffen ZZP 1 t/m 4	Venloverbint (Beleid) Huizen van de Wijk/ Sociale Wijkteams (uitvoering)
Hergebruik hulpmiddelen	Regulier organisatie (MO)
MEE middelen	Project Venloverbint. Via VNG en G32 kanalen beïnvloeden en volgen.
Huishoudelijke dienstverlening	Venloverbint

Daarbij moeten we enkele aantekeningen maken:

- 1- Binnen het project Venloverbint wordt momenteel gezien hoe nu verder te gaan. Deze stap die momenteel wordt verkend kent twee kanten:
 - Daadwerkelijk een regionale projectgroep wordt ingericht om vorm te geven aan de decentralisaties of een puur lokaal project met regionale afstemming. De voorkeur gaat uit naar de eerste variant.
 - Het verder uitwerken van de Sociale StructuurVisie zoals hierboven beschreven maar dan sociaal domein breed. Hiermee krijgen we duidelijk in beeld hoe we wat oppakken en ook waarvoor we nog niets hebben.
- 2- De bemensing van het project is onlangs opnieuw gezien, de komst van nieuwe taken maakt dit nog te urgenter.
- 3- Het is van belang om Venloverbint goed te verbinden met de overige ontwikkelingen op het brede zorg en welzijn gebied. Denk hierbij aan de veranderingen in de Wmo.

3.3 Onderwijs, Voor- en Voegschoolse Educatie en peuterspeelzaalwerk

Wat gaat er gebeuren?

Het regeerakkoord bevat een tweetal maatregelen die de gemeenten direct financieel raken.

1. Uitname uit Gemeentefonds Onderhuisvesting

Er vindt een uitname uit het Gemeentefonds plaats van middelen die in de verdeling toegerekend worden aan onderwijshuisvesting, maar daar niet aan worden uitgegeven. Deze middelen worden vervolgens doorgesluisd naar de schoolbesturen van het funderend primair onderwijs.

2. Krimpgebieden

In krimpgebieden moeten alle vormen van samenwerking mogelijk zijn. Denominatie noch fusietoets mag daarbij in de weg staan.

3. Streven naar meer uren bewegingsonderwijs

Het kabinet streeft naar meer uren bewegingsonderwijs. Schoolbesturen ontvangen € 344 miljoen extra om de kwaliteit van de schoolleiders en leerkrachten te verbeteren. Specifiek onderdeel dat hierbij wordt genoemd is de wens om tenminste 3 uur gymnastiekonderwijs in het primair onderwijs te geven binnen de bestaande onderwijsuren.

4. Doelgroepen bepaling VVE

In het regeerakkoord is opgenomen dat consultatiebureaus doelgroepkinderen voor wat betreft risico op taalachterstand toetsen en doorverwijzen. Het nu reeds beschikbaar gestelde geld voor VVE moet hiervoor worden aangewend.

5. De maatschappelijke stages afgeschaft

De wettelijk verplichte maatschappelijke stages worden per schooljaar 2015-2016 afgeschaft.

6. Onderwijs en cultuur

Het onderwijs en de cultuursector bundelen krachten ten behoeve van cultuureducatie in basis- en voorgezet onderwijs. Culturele instellingen richten hun educatie met name op de jongeren.

7. Financiering peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang

Om de onderlinge afstemming tussen onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang te optimaliseren wordt de financiering van het peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang gebracht. Daarbij wordt de bestaande gemeentelijke financiering betrokken. De bestaande minimeisen aan voor- en vroegschoolse educatie worden onderdeel van de afspraken.

8. Doordecentralisatie buitenonderhoud schoolgebouwen

Per 1 januari 2015 het buitenonderhoud van de scholen voor primair onderwijs door gedecentraliseerd naar de schoolbesturen. Deze operatie is geen onderdeel van het regeerakkoord. Hiervoor wordt € 157 miljoen aan het gemeentefonds onttrokken. Dit betekent dat de schoolbesturen zelf verantwoordelijk worden (uitvoerend en financieel) voor dit onderhoud. Het voortgezet onderwijs is al langer verantwoordelijk voor dit onderhoud.

Ondertussen bij de bureaus ...

Ook op dit terrein raakt het regeerakkoord onze partners. De volgende punten zijn voor de gemeente van belang.

- Het LeerwegOndersteunend Onderwijs (LWOO) en het Praktijkonderwijs (PTO) worden doelmatiger en gaan samenvallen onder het gebudgetteerde stelsel van samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Dit gaat gepaard met een korting op het budget van € 50 miljoen.
- Er komen minder opleidingen en uitstroomprofielen zodat de kwaliteit van het MBO kan toenemen.
- Specifieke subsidies voor onderwijsvernieuwing en groen onderwijs worden per 2015 beëindigd.
- Een totale investering van € 689 miljoen (€ 808 miljoen in 2018) die worden ingezet onder de vlag *Intensivering onderwijs en onderzoek*. Dit kent een tweetal onderdelen dat voor ons van belang is:
 - Er wordt € 250 miljoen beschikbaar gesteld voor het intensiveren in het MBO, gekoppeld aan prestatieafspraken met instellingen. Hierbij staat kwaliteitsverbetering van leraren en schoolleiders voorop. Verder ligt er een accent op techniekonderwijs en vakscholen. De VNG vertaalt dit als volgt: *"Het kabinet zet het Actieplan 'focus op vakmanschap' voor het MBO voort...."*
 - Er wordt € 344 miljoen geïnvesteerd in het primair en voortgezet onderwijs. De middelen worden vooral ingezet voor kwaliteitsverbetering van leraren en schoolleiders. Daarnaast worden deze middelen aangewend, onder andere ter financiering van de wens om tenminste 3 uur per week gymnastiekonderwijs in het primair onderwijs te geven binnen de bestaande onderwijsuren.

Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

	2013	2014	2015	2016	2017	struct.
kortingen						
1. Uitname onderwijshuisvesting			-256	-256	-256	-256
5. Afschaffen maatschappelijke stages			-20	-70	-75	-75
8. Doordecentralisatie buitenonderhoud primair onderwijs			-157	-157	-157	-157

Cijfers voor Venlo

1. Uitname onderwijshuisvesting			-1,54	-1,54	-1,54	-1,54
5. Afschaffen maatschappelijke stages			-0,12	-0,42	-0,45	-0,45
8. Doordecentralisatie buitenonderhoud primair onderwijs			-0,94	-0,94	-0,94	-0,94

in miljoenen €

Wat is onze reactie?

De herijking van het gemeentefonds en de problemen die in dit traject ontstaan door deze manoeuvre zijn in hoofdstuk 1 al besproken, hier een inhoudelijke reactie. Afgezien van het feit dat middelen uit het Gemeentefonds vrij besteedbaar zijn en dus niet aan onderwijs hoeven te worden uitgegeven, het volgende. De gemeente Venlo investeert daar waar nodig in adequate onderwijshuisvesting. De vraag is hierbij leidend, niet de toegerekende middelen uit het Gemeentefonds. Bovendien bestaat een belangrijk deel van de gemeentelijke uitgaven/ lasten op dit gebied uit kapitaallasten (rente en afschrijving/aflossing) die lineair worden afgeschreven. Veel nieuwe scholen betekent hoge uitgaven, veel oude scholen lagere uitgaven.

Niet duidelijk is wat “betrekken van de bestaande gemeentelijke financiering” bij de nieuwe ideeën rond het peuterspeelzaalwerk betekent. Wij bouwen onze reguliere subsidie peuterspeelzaalwerk af van de huidige € 9 ton naar € 3 ton. Als betrekken betekent een uitname uit het Gemeentefonds, dan kan dit flinke gevolgen hebben, indien er meer wordt uitgenomen dan wij er nu aan besteden. Niet duidelijk is wat een andere manier van financieren bijdraagt aan het optimaliseren van de afstemming tussen de genoemde drie partijen. Indien maximale afstemming het doel is, dan zou dat pleiten voor een voorschool waar iedere kind vanaf 2 jaar een aantal dagdelen naar toe gaat. Een voorschool in de vorm van groep -2 en -1 van het huidige primair onderwijs.

Wat zijn daarbij de punten van aandacht?

Meer uren bewegingsonderwijs heeft een directe relatie met de beschikbaarheid van gymzalen. Onderwijsbesturen ontvangen extra middelen om meer bewegingsonderwijs mogelijk te maken. Indien daarvoor nieuwe gymzalen moeten worden gebouwd dan moet de gemeente die kosten nemen maar daar staan geen extra inkomsten tegenover. Sterker nog, er wordt € 256 miljoen uitgenomen onder de vlag van onderwijshuisvesting. Een projectgroep werkt momenteel aan het al dan niet doordecentraliseren van de onderwijshuisvesting naar de schoolbesturen primair onderwijs. In dit traject zullen we rekening moeten houden met dit voornemen. De onderwijshuisvesting voor het voorgezet onderwijs is doorgedecentraliseerd naar OGVO. Onderzocht moet worden of dit besluit aanleiding is tot het openbreken en vernieuwen van deze afspraken.

Hoe pakken we dit aan?

Wat	Hoe
Uitname onderwijshuisvesting PO	Project decentralisatie Primair Onderwijs
Uitname onderwijshuisvesting PO	MO, Onderwijshuisvesting
Meer bewegingsonderwijs	MO, Onderwijshuisvesting
Maatschappelijke stages	MO: regulier beëindigen subsidierelatie Wel.kom
Onderwijs en cultuur	

3.4 Sport

Wat gaat er gebeuren?

Hiervoor zijn de plannen met betrekking tot het bewegingsonderwijs al behandeld. Het regeerakkoord onderkent het grote maatschappelijke belang van sport als middel om mensen bij elkaar te brengen. Het regeerakkoord bevat geen intensiveringen. Het blijft bij de volgende drie formuleringen:

- We bevorderen samenwerking van gemeenten, bedrijven, scholen en sportverenigingen.
- Met gemeenten willen we bevorderen dat er bij de aanleg van nieuwe wijken voldoende ruimte voor sport en bewegen is.
- Onder het kopje intensivering armoedebeleid in bijlage A: De overheidssteun aan het Jeugdsportfonds Nederland wordt verlengd (2015 en 2016) en de Sportimpuls wordt structureel verhoogd.

Wat is onze reactie?

Wij onderschrijven, net als het kabinet, het belang van sport als middel om mensen bij elkaar te brengen. Ook de aandacht voor het belang van voldoende (openbare) ruimte om te sporten sterkt ons bij het beleid sport in openbare ruimte waarmee we nu volop aan de slag zijn.

3.5 Cultuur

Hierboven is al aangegeven dat voor het vormgeven van cultuuronderwijs, instellingen en scholen hun krachten moeten bundelen en zich met name moeten richten op jongeren. Het regeerakkoord ziet de grote waarde van kunst en cultuur voor de samenleving. De rol van de overheid zal zich hierbij vooral richten op een sterke basisinfrastructuur, talentontwikkeling en internationale bekendheid van onze topkunst.

4 Sociale zekerheid, arbeidsmarkt en inkomensbeleid

4.1 Wat gaat er gebeuren?

Ook in dit onderdeel van het sociale domein gaat veel veranderen. Hieronder de diverse onderdelen die de gemeente direct raken.

1. Participatiewet vervangt Wet Werken naar Vermogen

Het wetsvoorstel Werken naar vermogen wordt vervangen door een nieuwe participatiewet, in te voeren op 1 januari 2014. Ten opzichte van het wetsvoorstel bevat de Participatiewet de volgende wijzigingen:

- De herbeoordeling van jongeren die al een arbeidsongeschiktheidsuitkering (Wajong) hebben en de verlaging van de uitkering voor deze groep wordt geschrapt.
- In zes jaar wordt een quotum van vijf procent opgebouwd voor bedrijven voor het aannemen van arbeidsgehandicapten.
- De efficiencykorting op de sociale werkvoorziening wordt over 6 jaar gespreid.
- De instroom in de sociale werkvoorziening in zijn huidige vorm stopt met ingang van 1 januari 2014. Gemeenten krijgen binnen de wettelijke kaders ruimte om zelf beschut werk als een voorziening te organiseren. Er is geld om via deze voorziening structureel uiteindelijk 30.000 werkplekken te realiseren afgestemd op honderd procent van het wettelijk minimumloon. De verplichting voor gemeenten om één op de drie vrijgevallen plaatsen in de sociale werkvoorziening op te vullen vervalt.
- Voor zover werknemers voor een loon onder het wettelijk minimumloon werken, is dat altijd tijdelijk en groeit het totaal van loon en aanvullende uitkering toe naar het wettelijk minimumloon.

2. Korting re-integratiemiddelen

Op de bij gemeenten en UWV beschikbare re-integratiemiddelen wordt een doelmatigheidskorting doorgevoerd, mede in het licht van de grote decentralisaties zoals de Participatiewet. Deze korting wordt voor 30% verhaald op het UWV budget en 70% op het gemeentelijk budget.

3. Huishouduitkeringstoets vervangt huishoudinkomenstoets

De huishoudinkomenstoets wordt vervangen door een huishouduitkeringstoets. Dit voorkomt dat er binnen een huishouden sprake kan zijn van stapeling van uitkeringen. Tegelijk wordt ervoor gezorgd dat het loont om aan het werk te gaan door dit loon niet te verrekenen met de uitkeringen van het huishouden.

4. Arbeids- en re-integratieplicht

Om het activerend karakter van de bijstand te vergroten, geldt de arbeids- en re-integratieplicht en de plicht tot tegenprestatie naar vermogen voortaan voor iedereen. Er zijn geen categoriale ontheffingen meer. Een individuele ontheffing heeft een tijdelijk karakter en betreft alleen de arbeidsverplichting. Permanente ontheffingen van de arbeids- en re-integratieplicht bestaat alleen nog voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Tevens wordt in 2014 de naleving en handhaving geïntensiveerd, onder meer door verplichtingen in de regelgeving te uniformeren en sancties wettelijk voor te schrijven. Wettelijk voorgeschreven wordt dat gemeenten de bijstandsuitkering 3 maanden stoppen in geval van niet nakomen van de arbeids- en re-integratieplicht. Hier wordt de beleidsvrijheid van gemeenten aangetast door landelijk zaken voor te gaan schrijven. Dit staat in contrast met de grote beleidsvrijheid die gemeenten wordt beloofd in het sociale domein.

5. Verhoging AOW leeftijd

De AOW leeftijd wordt geleidelijk verhoogd tot 66 jaar in 2018 en 67 jaar in 2021 en vervolgens gekoppeld aan de levensverwachting. Dit raakt gemeenten omdat het zal leiden tot een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Bijstandsgerechtigden stromen nu als ze 65 jaar worden uit de WWB. Dit tijdstip verschuift nu ieder jaar verder naar achteren wat

ertoe leidt dat deze mensen langer in de bijstand zitten met alle kosten voor gemeenten van dien. In het regeerakkoord wordt niet gesproken over compensatie van gemeenten hiervoor.

6. Intensivering armoedebeleid

De mogelijkheden voor bijzondere bijstand (van daadwerkelijke kosten) worden verruimd en de mogelijkheden voor categoriale bijstand (aannemelijke kosten) worden beperkt. Daarbij is er bijzondere aandacht voor werkenden met een laag inkomen en ouderen met een klein pensioen. Daarnaast kan categoriale bijstand voor gezinnen met kinderen in de vorm van een aanvullende zorgverzekering en stadspas voor culturele/maatschappelijke/sportieve voorzieningen worden uitgebreid. De overheidssteun aan het Jeugdsprotfonds Nederland wordt verlengd (2015 en 2016) en de Sportimpuls wordt structureel verhoogd. De langdurigheidstoeslag in de WWB wordt vervangen door een individuele toeslag voor personen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen zonder zicht op verbetering.

4.2 Ondertussen bij de burens ...

Op dit punt vallen de volgende zaken op in het regeerakkoord:

- De diverse kindregelingen worden hervormd Dit loopt van kinderbijslag tot schoolboeken. In totaal betekenen deze hervormingen een structurele besparing landelijk van bijna € 900 miljoen.
- De definitie passende arbeid in de WW wordt in 2014 aangescherpt. Reeds na 6 maanden (was 12) wordt alle arbeid als passend aangemerkt

4.3 Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

	2013	2014	2015	2016	2017	struct.
Kortingen						
1. a Wajong beperken tot volledig duurzaam			-40	-80	-120	-1.180
1.b WSW geen nieuwe instroom voorziening beschutte werkplek		-20	-50	-70	-90	-650
1.c Efficiencykorting participatiebudget		-40	-90	-140	-190	0
1.d Quotumregeling bedrijven arbeidsgehandicapten		10	-5	-60	-130	-340
2. Korting re-integratiemiddelen (30% UWV, 70% gemeenten)		-55	-83	-110	-138	-138
4. Arbeids- en re-integratieplicht, naleving WWB		-13	-45	-90	-95	-95
Totaal		-118	-313	-550	-763	-2.403
Nieuwe budgetten naar gemeenten						
6. Intensivering armoedebeleid		80	100	100	100	100

Cijfers voor Venlo

1. a Wajong beperken tot volledig duurzaam			-0,24	-0,48	-0,72	-7,08
1.b WSW geen nieuwe instroom voorziening beschutte werkplek		-0,12	-0,30	-0,42	-0,54	-3,90
1.c Efficiencykorting participatiebudget		-0,24	-0,54	-0,84	-1,14	0,00
1.d Quotumregeling bedrijven arbeidsgehandicapten		0,06	-0,03	-0,36	-0,78	-2,04
2. Korting re-integratiemiddelen (30% UWV, 70% gemeenten)		-0,33	-0,50	-0,66	-0,83	-0,83
4. Arbeids- en re-integratieplicht, naleving WWB		-0,08	-0,27	-0,54	-0,57	-0,57
Totaal		-0,7	-1,9	-3,3	-4,6	-14,4
Nieuwe budgetten naar gemeenten						
6. Intensivering armoedebeleid			0,60	0,60	0,60	0,60

De hierboven in deze tabel aangegeven kortingen hebben betrekking op bestaande gemeentelijke middelen. Alleen ten aanzien van het armoedebeleid is er sprake van een lichte toename van de gemeentelijke inkomsten.

4.4 Wat is onze reactie?

Wij zijn blij dat de decentralisatie in wat nu de Participatiewet heet, wordt voortgezet. Wij maken ons echter wel grote zorgen over de forse kortingen op de budgetten. Ook hier lijken alle te behalen rendementen al door het Rijk geïnd te worden en blijven de gemeenten met de risico's zitten. En wat ons nog meer zorgen baart is dat de gemeentelijke beleidsvrijheid op enkele punten wordt beperkt, zie de arbeids- en re-integratieplicht. Ook zijn wij blij met de verruiming van het budget voor armoedebeleid. Maar ook op dit terrein lijkt het kabinet voor verdere centrale regulering te kiezen. De voorbeelden van zaken die men wil regelen zijn niet per definitie verkeerd, de landelijke invulling vanuit het Haagse is dat wel.

4.5 Hoe pakken we dit aan?

Wat	Hoe
Participatiewet	Project Venloverbindt
Korting re-integratiemiddelen	WIZ
Huishouduitkeringstoets	WIZ
Arbeids- en re-integratieplicht	WIZ
Intensivering armoedebeleid	WIZ

5 Immigratie, integratie en asiel

5.1 Wat gaat er gebeuren?

Het regeerakkoord bevat in dit hoofdstuk veel zaken waarmee gemeenten indirect te maken krijgen en een tweetal punten waarmee gemeenten direct te maken krijgen:

1. Gezichtsbedekkende kleding

Gezichtsbedekkende kleding wordt verboden in het onderwijs, de zorg, het openbaar vervoer en in overheidsgebouwen. Wie deze kleding draagt voldoet niet aan de eisen voor een bijstandsuitkering.

2. Beheersing Nederlandse taal

Wie de Nederlandse taal niet beheerst krijgt geen bijstandsuitkering. Dit uitgangspunt wordt consequent toegepast: voor vreemdelingen uit derde landen, EU-onderdanen en Nederlanders. Dit roept vragen op. Wanneer beheerst iemand de Nederlandse taal niet? Welke eisen worden hieraan gesteld, schrijven, spreken, lezen? Hoe zit het met analfabeten, spraak- en taalgestoorden, mensen die alleen een dialect (plat Amsterdams bijvoorbeeld, Fries of Venloos) spreken. Het is straks aan gemeenten om dit te beoordelen.

5.2 Ondertussen bij de burens ...

Daarnaast zijn er diverse zaken die hun werking zullen hebben naar gemeentelijke verantwoordelijkheden.

- Kinderen van afgewezen asielzoekers die langer dan vijf jaar in ons land wonen krijgen een verblijfsvergunning. Dat geldt ook voor minderjarige asielzoekers die langer dan vijf jaar in ons land wonen. Zij krijgen een permanente verblijfsvergunning.
- Illegaal verblijf wordt strafbaar. Particulieren en organisaties die individuele hulp bieden zijn niet strafbaar. Het strafbaar stellen van illegaliteit creëert eerder problemen dan dat het bijdraagt aan de oplossing van een probleem. Strafbbaar stelling criminaliseert en dat terwijl er groepen zijn die buiten hun schuld niet terug kunnen keren. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor de openbare orde, veiligheid en de gezondheid en daar worden gemeenten als eerste mee geconfronteerd.
- Inburgeringseisen worden aangescherpt en inburgering is een verantwoordelijkheid van de inburgeraar.
- Mensen met een asielstatus krijgen een inburgeringsaanbod, voor de overige is er een sociaal leenstelsel.
- Per 1 januari 2014 vervallen de beperkingen voor de toegang van Bulgaarse en Roemeense werknemers tot de arbeidsmarkt.

5.3 Wat is onze reactie?

Het kabinet kiest voor voortzetting van een restrictief immigratiebeleid. De vraag is of dit de juiste oplossing is voor Nederland als geheel en de regio Venlo in het bijzonder. De komende jaren krijgt de regio te maken met een flink tekort aan arbeidskrachten op MBO-niveau vanwege vergrijzing. Op zichzelf zou dit gunstig zijn en ervoor kunnen zorgen dat onze “kaartenbakken” leeg raken, maar er is sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod. Een vriendelijker immigratiebeleid zou kunnen helpen.

5.4 Hoe pakken we dit aan?

Deze nieuwe richtlijnen worden, als ze ingevoerd zijn, meegenomen in de reguliere processen.

6 Veiligheid en justitie

6.1 Wat gaat er gebeuren?

Het regeerakkoord kent een uitgebreide veiligheidsparagraaf. Hieronder die maatregelen die gemeenten direct raken.

1. Respect gezagsdragers

Gezagsdragers en hulpverleners verdienen respect. Dit wordt ondersteund door het programma Veilige publieke taak. Ook kan er anoniem aangifte worden gedaan. Zoals de VNG aangeeft is dit een positief signaal maar het is wel van belang dat dit concrete instrumenten gaat opleveren.

2. Lokale toezichthouders

De bevoegdheden en uitrusting van lokale toezichthouders en handhavers (BOA's) worden beter geregeld. De gemeente Venlo kent toezichthouders en BOA's bij de afdeling Veiligheid & Handhaving en WIZ (leerplicht). Het is nog niet duidelijk wat dit precies inhoudt en betekent voor zowel onze medewerkers als onze organisatie.

3. Camera beelden delicten en incidenten

Publieke- en private toezichthouders gaan camerabeelden van delicten en incidenten direct doorsturen naar de meldkamer van de politie.

4. Wietpas vervalt

De wetpas vervalt, maar de toegang tot coffeeshops blijft voorbehouden aan ingezetenen die een identiteitsbewijs of verblijfsvergunning, samen met een uittreksel uit het bevolkingsregister kunnen tonen. De handhaving van dit ingezetenen criterium geschiedt in overleg met betrokken gemeenten en zodanig gefaseerd, waarbij wordt aangesloten bij het lokale coffeeshop- en veiligheidsbeleid, zodat er sprake is van lokaal maatwerk. Minister Opstelten is maandag 19 november 2012 middels een brief aan de Tweede Kamer verder ingegaan op de (beleids)consequenties van het regeerakkoord. Het besloten clubcriterium is per uitgave van de brief van minister Opstelten aan de Tweede Kamer komen te vervallen. Het ingezetenen criterium blijft gehandhaafd in Zuid-Nederland en per 1 januari 2013 van kracht in de rest van Nederland. De handhaving van het ingezetenen criterium en eventuele maatregelen kunnen in de lokale driehoek worden afgestemd. Hierbij kan gedacht worden aan strenger beleid dan wel aanvullende maatregelen (lokaal maatwerk).

5. Digitaal procederen in het bestuursrecht

Het kabinet wil digitaal procederen in het bestuursrecht mogelijk maken. De publieke taken van gemeenten vallen onder het bestuursrecht, daarmee kan dit, afhankelijk van de wijze van invoering, ook gevolgen hebben voor gemeenten.

6. Regionalisering brandweer

Het kabinet steunt de samenwerking tussen veiligheidsregio's en gaat door met de regionalisering van de brandweer. Onze brandweer is inmiddels al geregionaliseerd.

7. Privacy

De privacy toezichthouder, het CBP, krijgt meer bevoegdheden, waaronder de bevoegdheid meer boetes uit te delen. Bij de bouw van systemen en het aanleggen van databestanden is bescherming van persoonsgegevens uitgangspunt. Daar hoort een zogenaamde privacy impact assessment (PIA) standaard bij. Inbreuken door de overheid zijn voorzien van een horizonbepaling en worden geëvalueerd.

Gemeenten moeten, zoals in hoofdstuk 3 al geschreven, aan de slag met één gezin, één plan, één regisseur, gegevensbeschikbaarheid en -uitwisseling zijn daarbij van het grootste belang. Nu wordt privacy vaak als een belemmering opgeworpen bij informatie-uitwisseling. Dit vraagt om aandacht bij de verdere uitwerking van zowel de plannen rond de privacy als ook de decentralisaties.

8.

9. Voetbalwet

Er komt een aangescherpte Voetbalwet met hogere straffen, boetes voor clubs die het hooliganverbod niet handhaven en stadion- en gebiedsverboden voor degenen die voor het eerst in de fout gaan.

10. Alcohol pas vanaf 18 jaar

De minimum leeftijd voor het verstrekken van alcohol gaat naar 18 jaar. Dit gaat gepaard met intensieve voorlichting en adequate handhaving aldus het kabinet. Voor deze adequate handhaving worden echter geen aanvullende middelen vrijgemaakt. Onderzocht moet worden wat een dergelijke maatregel betekent voor bijvoorbeeld de sportkantines en ons beleid hieromtrent.

11. “Ter beschikking aan het onderwijs”

De rechter krijgt de mogelijkheid als aanvullende maatregel “ter beschikking aan het onderwijs” op te leggen. Aangezien gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk worden voor alle zorg voor de jeugd, dus ook de jeugdreclassering, is de uitwerking van dit voorstel ook voor gemeenten van belang. Nu is nog niet duidelijk wie hier welke rol speelt.

12. Adolescentenstrafrecht

Er komt adolescentenstrafrecht met een maximum voor jeugddetentie van twee jaar. Ook hier is weer een directe relatie met de komende verantwoordelijkheid voor de jeugdtaken. Daar waar leeftijdsgrenzen nu vaak een barrière in de hulpverlening en ondersteuning blijken te zijn, wordt hier een nieuwe opgeworpen. Dit vraagt om de nodige aandacht.

6.2 Ondertussen bij de burens ...

Daarnaast zijn er diverse zaken die hun uitwerking zullen hebben naar gemeentelijke verantwoordelijkheden.

- De nationale politie krijgt € 105 miljoen per jaar extra. Dit maakt meer blauw op straat en meer capaciteit voor opsporing mogelijk.
- Het wetsvoorstel tot wijziging van de Politiewet 2012 wordt voortgezet om de lokale inbedding van de politie te versterken, met name door de burgemeesters meer te betrekken bij de aanwijzing van de regioburgemeester en door geregeld overleg tussen minister en burgemeesters te voeren over onderwerpen van lokaal belang zoals de verdeling van de sterkte en benoeming van de leden van de politieleiding.
- Er komt een eigen bijdrage regeling voor gedetineerden. Hoe een dergelijke regeling eruit gaat zien is nog niet duidelijk. Het is aan te bevelen dit te volgen omdat dit, afhankelijk van de manier waarop het wordt ingericht, ook gevolgen voor gemeenten kan hebben.

6.3 Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

De maatregelen hebben geen directe financiële gevolgen voor de gemeenten.

6.4 Wat is onze reactie?

Veel van de voorgestelde maatregelen zijn nog niet erg concreet. Wij zien benieuwd naar de concrete uitwerking van alle voorgestelde maatregelen. Hierbij is het van belang om deze ontwikkelingen op deze terreinen te blijven volgen.

6.5 Hoe pakken we dit aan?

Wat	Hoe
Respect gezagsdragers	V&H regulier
Lokale toezichthouders	V&H regulier
Camerabeelden	V&H regulier
Wietpas	V&H regulier
Digitaal procederen	BV JZJ
Privacy	PZ regulier en Project Venloverbindt (verbinding 1 gezin..
Voetbalwet	V&H regulier
Alcohol vanaf 18	V&H regulier
Ter beschikking onderwijs	Project Venloverbindt
Adolescentenstrafrecht	Project Venloverbindt

7 Woningmarkt

7.1 Wat gaat er gebeuren?

De maatregelen in het regeerakkoord hebben op het gebied van de woningmarkt met name gevolgen voor huurders, kopers en corporaties. De maatregelen hebben tot doel de woningmarkt weer op gang te brengen en de corporaties moeten weer dienstbaar worden aan het publieke belang in hun werkgebied. De effecten van deze maatregelen hebben voor de gemeente in hoofdzaak een indirect effect. Echter het door vertalen van de landelijke maatregelen naar de lokale situatie leidt tot de veronderstelling dat de maatregelen indirect een effect hebben op de ambities (Strategische Visie 2030) en de financië van de gemeente Venlo.

Kopers

- De kopers op de woningmarkt verliezen geleidelijk een deel van de hypotheekrenteaftrek – vanaf 2014 met 0,5% per jaar. Dit betekent een jaarlijks verlies aan koopkracht van het individu/huishouden, maar wordt weer gecompenseerd door belastingverlaging in de inkomenssfeer. Geen directe effecten op gemeenten, tenzij dit een negatief effect heeft op de ontwikkeling van de huizenprijs en daarmee op de WOZ. Eventuele indirecte effecten op het verlies van koopkracht zijn algemeen van aard en strekking.
- Kopers houden vijf jaar het recht op hypotheekrenteaftrek over de restschuld, hetgeen een positief effect kan hebben op de doorstroming in de woningmarkt. Geen directe effecten voor de gemeente. Indirect kan het vastgelopen projecten losweken en weer bijdragen aan de ambities van de gemeente Venlo.
- De gunstige leningsfaciliteit voor starters wordt uitgebreid, hetgeen de effecten van de veranderingen op de hypotheekmarkt kan verzachten. Gedoeld wordt op de verplichte annuïteitenhypotheek, die leidt tot hogere maandlasten en daarmee de maximale te verkrijgen hypotheek inperkt voor starters zonder eigen vermogen. Bij het blijven verstrekken van startersleningen is echter wel de kanttekening te plaatsen dat de maatregel de ‘overwaardering’ van het woonvastgoed in stand houdt. Immers de huizenprijs zal uiteindelijk gaan dalen als aantal vragers afneemt, tot er een nieuwe balans ontstaat. Voor de gemeente heeft deze maatregel een zeer beperkt direct effect, doordat de gemeente een loketfunctie vervult voor de starterslening. Indirect heeft deze maatregel een effect op de OZB-opbrengsten, deze worden vanuit deze maatregel ten minste in stand gehouden. Het mogelijk negatieve effect van de ontwikkelingen op de hypotheekmarkt voor de huizenprijs wordt ‘voorkomen’ door de starterslening uit te breiden. Het behouden van kansen voor starters op de koopmarkt en het effect voor de gehele woningmarkt heeft ook een indirect effect op het verzilveren van de ambities van de gemeente Venlo.

Huurders

- De huren worden over de volle breedte verhoogd, maar gemaximaliseerd op 4,5 % van de WOZ-waarde. De huur op basis van het woonwaarderingspuntensysteem komt hiermee te vervallen. De verhoging van de huren wordt vervolgens weer afgeroomd door het Rijk middels een verhuurdersheffing, die moet bijdragen aan de toename van het beroep dat zal worden gedaan op de huursubsidie. Er bestaat nog veel discussie over de hoogte van de verhuurdersheffing. In de doorrekening van het CPB op het gebied van huizenprijsontwikkeling, OZB-waardes en het ‘oprekken’ van maximale redelijke huur worden andere kengetallen gehanteerd dan in de berekeningen van de CFV en Aedes. In

de CPB-berekeningen³ leidt dit tot een positief scenario voor corporaties inclusief de verhuurdersheffing terwijl op basis van de berekeningen van de CFV de verhuurdersheffing hoger is dan extra huuropbrengsten. Op dit vlak zijn nog veel onduidelijkheden en leidt mogelijk nog tot een aanpassing van het regeerakkoord.

Een bijkomend lokaal effect is de maatregel om de maximale huur te koppelen aan de WOZ-waarde. In de periferie en de krimpgebieden met een ontspannen woningmarkt en een stabiele of dalende WOZ-waarde van de woningen leidt dit tot dalende huuropbrengsten of een beperking om de huur te verhogen hetgeen noodzakelijk wordt geacht om de verhuurdersheffing te kunnen betalen. Een maatregel die verklaarbaar is vanuit het perspectief van de Randstad, maar een extra hindernis is voor de periferie.

In de huidige vorm zullen de maatregelen betekenen dat de corporaties waarschijnlijk meer moeten afdragen dan de extra inkomsten, hetgeen het investeringsvermogen van corporaties direct aantast met gevolgen voor de kwaliteit van het bestaande vastgoed (onderhoud, verbeteren energieprestatie e.d.) en mogelijkheden voor (vervangende) nieuwbouw in de sociale sector. Het effect voor de gemeenten is indirect, maar verstrekkend. De gemeente vindt in de corporaties vaak een partner in projecten met een onzeker en mogelijke onrendabele opbrengstverwachting. Een beperkter investeringsvermogen zal effecten hebben op dit partnerschap. Projecten zullen mogelijk niet van de grond komen met effecten op de ambities van de gemeente. Indirect zal dit mogelijk ook leiden tot meer bezwaarschriften bij een afwaardering van de WOZ-waarde van de huurwoningen.

- Voor huurders die op grond van het inkomen niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning -scheefwoning- worden middels extra huurverhogingen (waarvoor tijdelijk niet de maximale grens van 4,5% geldt) gestimuleerd om een woning te kopen of commercieel te huren. Dit kan een stimulans voor de woningmarkt -ook lokaal- betekenen, maar kent ook een belangrijke kanttekening. De maatregel kan leiden tot segregatie met sterke gevolgen voor de leefbaarheid van buurten en wijken. Bij de (her)ontwikkeling van buurten en wijken zal een nog sterkere menging van sociale huur en andere sectoren moeten plaatsvinden. De maatregel heeft geen directe effecten op de gemeente, indirect kan het bijdragen aan het op gang brengen van de woningmarkt en daarmee de ambities van de gemeente.

Corporaties

- Het regeerakkoord stelt dat corporaties weer dienstbaar moeten worden aan het publieke belang hetgeen onder meer betekent dat corporaties alleen nog sociale huurwoningen mogen bouwen, verhuren en beheren en daaraan ondergeschikt, direct verbonden maatschappelijk vastgoed⁴. Dit betekent dat de gemeenten in directe zin een partner verliezen voor projecten met een onzeker en mogelijke onrendabele opbrengstverwachting. En voor grotere maatschappelijke voorzieningen met regionale functie, zoals opvang van dak- en thuislozen. Eerder is al geconstateerd dat de middelen waarschijnlijk zullen ontbreken, met deze maatregel wordt het zelfs beleidsmatig ingeperkt danwel 'verboden'.
- Corporaties worden onder directe aansturing van de gemeente geplaatst, waarbij Venlo als 100.000+ gemeente nog extra bevoegdheden krijgt. Deze maatregel moet nog verder worden uitgewerkt en zal in ieder geval effect hebben op de gemeentelijke organisatie om dit in te regelen. Verder vooruitlopen op de uitwerking is niet zinvol.
- De schaal van de woningbouwcorporaties moet in overeenstemming worden gebracht met de regionale woningmarkt en de maatschappelijke kerntaak. Ook deze maatregel

³ Het positieve scenario van CPB en negatievere scenario van CFV zijn nader onderzocht en verwoord in de CPB-notitie 'Gevolgen van het huurbeleid nader bekeken' van 10/12/2012. De actuele gegevens m.b.t. WOZ-waardes van 2011 van CFV zijn hierin verwerkt en de uitgangspunten van CPB en CFV gemiddeld.

⁴ Dit wordt mede ingegeven door Europese regelgeving, die echter voortkomt uit overwegingen over oneerlijke concurrentie.

moet nog verder worden uitgewerkt. Over de mogelijke gevolgen en effecten van deze maatregel op de gemeente is nog geen zinnig woord te zeggen.

Stedelijke vernieuwing

In het regeerakkoord is geen financiële ruimte opgenomen voor stedelijke vernieuwing en krimp. Uit recent onderzoek van ABF blijkt € 240 miljoen per jaar aan rijksgeld nodig te zijn. Zonder deze bijdrage is de gemeente niet of zeer beperkt in staat om de noodzakelijke investeringen in stedelijke vernieuwing te doen. Nog los van het 'financiële gat' dat ontstaat als gevolg van de maatregelen die het investeringsvermogen van de corporaties ernstig aantasten. In directe zin betekent dit dat de gemeente een financiële partner 'verliest' voor de stedelijke vernieuwing in de komende periode.

7.2 Ondertussen bij de burens ...

De maatregelen op de woningmarkt hebben in eerste aanleg bijna allemaal betrekking op de 'burens': kopers, huurders en corporaties. In de voorgaande paragraaf zijn deze dan ook al nader toegelicht.

7.3 Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

De directe financiële gevolgen voor de gemeente zijn beperkt en hebben in hoofdzaak betrekking op personele aangelegenheden. Het betreft een uitbreiding van de loketfunctie voor startersleningen, hetgeen naar verwachting nauwelijks gevolgen zal hebben voor de formatie. De personele gevolgen van de nieuwe gemeentelijke taak om de corporaties direct aan te sturen inclusief de extra taken voor een 100.000+ gemeente zijn nog onbekend, aangezien deze sturing nog inhoudelijk moet worden uitgewerkt.

De mogelijke gevolgen van de maatregelen kunnen een algehele waardedaling van het vastgoed tot gevolg hebben hetgeen een afwaardering van de WOZ-waarde zal betekenen en met gelijke hoogte van de OZB-belasting een verlies aan inkomsten voor de gemeente zal betekenen.

De indirecte financiële gevolgen zijn ook reeds in paragraaf 7.1 aan de orde gekomen. Het effect van de maatregelen zal merkbaar zijn in de projecten waar de corporaties een belangrijke partner zijn. Indien de gemeente of andere betrokkenen (niet zijnde de corporaties) onvoldoende middelen op kunnen brengen om het project te realiseren, gaat dit ten koste van de eerder benoemde ambities. En de mogelijke indirecte effecten daarvan. Bij andere projecten is noodzaak dermate hoog, dat een extra beroep zal worden gedaan op de middelen van de gemeente om het project toch te realiseren.

Zowel de directe als indirecte financiële gevolgen zijn op dit moment niet te kwantificeren.

7.4 Wat is onze reactie?

De maatregelen op de woningmarkt raken de gemeente vooral indirect of zijn nog onvoldoende uitgewerkt om een concrete reactie te formuleren. Op een tweetal punten kan wel reeds actie worden ondernomen, waarbij dit met name in samenwerking met de partners moet worden gezocht.

- Samen met andere gemeenten – VNG en/of Platform31 ...- een krachtig signaal aangeven dat de cumulatieve van maatregelen en het gebrek aan reserveren van middelen voor stedelijke vernieuwing zal leiden tot een stagnatie van de stedelijke vernieuwing en de investeringen in maatschappelijk vastgoed, met alle (financiële) gevolgen van dien voor de andere domeinen.

- In overleg treden met de corporaties over de gevolgen van het regeerakkoord. Een aantal van deze thema's zal moeten wachten op een nadere uitwerking, maar kunnen wel reeds verkend worden. Belangrijke gespreksthema's zijn:
 - directe aansturing van de corporaties en de extra bevoegdheden;
 - wat betekent deze aansturing voor de verhoudingen in processen en projecten;
 - de regionale verschillen als gevolg van een koppeling van de maximale huur aan de WOZ-waarde van de woning
 - de (mogelijke) gevolgen van het akkoord voor plannen en projecten;
 - de (mogelijke) gevolgen van maatregelen ten aanzien van de schaalgrootte voor de corporaties.

7.5 Hoe pakken we dit aan?

Op de eerste plaats zullen we de uitwerking van de maatregelen op de voet moeten blijven volgen. Waar mogelijk actief participeren via de VNG en/of Platform31 bij de uitwerking van deze maatregelen om de lokale belangen een stem te geven.

Ten aanzien van de benoemde acties in paragraaf 7.4 kan dit worden opgepakt binnen de bestaande vertegenwoordiging en ingangen bij de betreffende organisaties en via het reguliere accounthouders overleg met de corporaties. Wellicht dat met de corporaties een tijdelijke werkgroep moet worden ingericht om de activiteiten en acties zorgvuldig en efficiënt te richten.

8 Ruimte, mobiliteit en duurzaamheid

8.1 Wat gaat er gebeuren?

Ruimte

- Het werk aan de Omgevingswet gaat door en in 2013 presenteert de minister van Infrastructuur en Milieu deze nieuwe wet. Het nieuwe kabinet wil de besluitvorming over ruimtelijke projecten eenvoudiger en sneller maken en de ruimtelijke wet- en regelgeving moet verder worden gestroomlijnd. In 2013 komt een wetsvoorstel Omgevingswet ter vervanging van onder meer de Wet op de ruimtelijke ordening en de Waterwet;
- Er komt een databank voor ruimtelijke gegevens, waardoor informatie makkelijker kan worden ontsloten;
- De krimpproblematiek krijgt aandacht vanuit verschillende ministeries. In het onderwijs moeten alle vormen van samenwerking mogelijk zijn wanneer krimp daartoe noopt. Woningen zullen moeten worden aangepast met het oog op de bevolkingssamenstelling en soms is sloop aan de orde. Voorzieningen zullen waar mogelijk moeten worden gebundeld. Het voortouw ligt hiervoor bij de lokale overheid. Regio's die hiermee te maken hebben, moeten ruimte krijgen door middel van maatwerk in regelgeving. In het Regeerakkoord is echter geen financiële ruimte opgenomen voor stedelijke vernieuwing en krimp. Uit recent onderzoek van ABF blijkt € 240 miljoen per jaar aan rijksgeld nodig te zijn. Zonder deze bijdrage zijn gemeenten niet in staat de noodzakelijke investeringen in stedelijke vernieuwing en krimp te doen;

Mobiliteit

- Om de beschikbare middelen optimaal te gebruiken en ondernemerschap en innovatie te bevorderen zetten we in op publiek-private samenwerking bij de aanleg van infrastructuur.
- De onderhandse gunning aan de NS van het vervoer op het hoofdrailnet voor de periode 2015-2024 wordt afgerond.
- Belemmeringen voor grensoverschrijdend treinverkeer worden waar mogelijk weggenomen.
- Nederland wil internationaal concurrerend blijven en investeringen moeten maximaal renderen. Daarom krijgen de economische gebieden rond de mainports, brainports en greenports prioriteit.
- Nederland leeft met water. Zorg voor waterbeheer en waterkwaliteit zal daarom altijd een essentiële overheidstaak blijven. Nederland heeft unieke kennis en kunde op het gebied aan waterbeheer en waterkwaliteit en verdient daar veel geld mee. Deze kennis kunnen we ook gebruiken voor verduurzaming van de waterketen, waardoor de leefomgeving verbetert.
- Het Rijk beperkt zich tot de normstelling en het toezicht op de primaire waterkeringen, de provincie tot de secundaire keringen en zijn rol als gebiedsregisseur.
- Water- en natuuropgaven raken steeds meer met elkaar vervlochten. Rijkswaterstaat, de dienst landelijk gebied en de waterschappen krijgen de opdracht om met voorstellen te komen die de efficiency bij beheer en onderhoud verhogen.
- Het in stand houden van de bestaande infrastructuur voor waterveiligheid krijgt bij het waterbeleid prioriteit. In een programma waterveiligheid zullen de verschillende opgaven optimaal en innovatief worden gecombineerd.
- Uitgaven voor waterveiligheid en de zoetwatervoorziening worden gefinancierd uit het Deltafonds. Dit fonds wordt met ingang van 2014 afgesplitst van het Infrastructuurfonds.

- De uitvoering van de programma's Ruimte voor de Rivier en Maaswerken wordt voortgezet.

Duurzaamheid

- Energiebesparing krijgt prioriteit. De aanpak van de Green Deals wordt uitgebreid met ten minste een besparingsdeal met energiebedrijven en woningcorporaties voor een versnelling in het verduurzamen van bestaande woningen. Ook voor kantoren, scholen en andere gebouwen wordt energiebesparing via energiebedrijven op deze manier bevorderd. Het kabinet ondersteunt dit door waar mogelijk wet- en regelgeving weg te nemen.
- Innovatiekracht bedrijfsleven/kennisinstellingen/overheid optimaal richten op transitie duurzame economie en groene groei, realistisch, ambitieus.
- Snelle ontwikkeling nieuwe energiebronnen (wind zon biomassa, geothermie) en biobased economy, vanuit oogpunt klimaat, grondstoffen (circulaire economie), concurrentiekracht.
- Ambitieuze internationaal klimaatbeleid, volledige duurzame energie in 2050.
- Subsidie voor duurzame energie (SDE+). Prioriteit voor energiebesparing: deals sluiten met bedrijven en corporaties
- Kleinschalig duurzaam opwekken voor particulieren wordt eenvoudiger gemaakt
- Verder stimuleren laadinfrastructuur elektrisch rijden.
- EU-begroting meer middelen voor energie en duurzaamheid.
- Belemmeringen duurzame binnenvaart worden weggenomen –relatie havens Regio Venlo
- Insteek voor ruimtelijke inrichting is economische groei zonder afbreuk aan ecologie en omgevingskwaliteit.

8.2 Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

Er is geen sprake van directe financiële consequenties.

8.3 Wat is onze reactie?

Het inzetten op PPS biedt mogelijkheden voor de railterminal TPN, omdat hierbij de publieke en private partijen beide participeren.

Bij de onderhandse gunning van het hoofdrailnet aan NS proberen we de om de grensoverschrijdende treinverbinding naar Dusseldorf mee te laten nemen door NS (inspanningsverplichting)

In het kader van het wegnemen van grensoverschrijdende belemmeringen moeten we het verdubbelen van het enkelspoor Kaldekirchen-Dülken op de rijksagenda (en die van Duitsland) zien te krijgen.

Het investeren in de main- brain- en greenports heeft 2 consequenties voor Venlo:

- Met het realiseren van de 2^e maasvlakte in Rotterdam neemt de goederenstroom naar Midden- en Zuid-Europa zwaar toe. Dit biedt kansen voor logistieke hotspot Venlo
- In het kader van het investeren in Greenport Venlo kunnen (n.a.v. onderzoeksresultaten MIRT-onderzoek GPV) de knelpunten op spoor en water (railterminal, enkelspoor Kaldekirchen-Dülken, vergroten bargeterminal) en in mindere mate de weg geagendeerd worden op de MIRT-agenda.

Duurzaamheid en energie

- Het kabinetsbeleid sluit inhoudelijk aan bij de ambities die Venlo t.a.v. duurzaamheid, energie, C2C al enkele jaren geleden heeft omarmd, waarbij de financiële component sterk achterblijft.
- De thema's energie en duurzaamheid hebben een sterke relatie met de raadsprogramma's en de regiovisie op de vlakken "quality of life", "woonlasten", "armoedebestrijding", "concurrentiekracht" en "innovatie". De ervaring is dat hiervoor in Venlo concepten zijn ontwikkeld waarnaar vanuit heel het land (en daarbuiten) vraag is. Zowel voor de uitvoering van die ideeën in Venlo, als voor het uitdragen daarbuiten, is veel capaciteit nodig, meer dan nu het geval is. Richting het Rijk kan een oproep worden gedaan om Venlo hierin actiever te ondersteunen, materieel en immaterieel.
- Nu het Rijk weliswaar hoge ambities lijkt te hebben, zien we tegelijkertijd dat het Rijk hiervoor relatief weinig middelen ter beschikking stelt, althans, niet structureel richting gemeentelijke overheden (en het is nog maar de vraag of de Rijksmiddelen volstaan voor haar eigen ambities). Dit manco zou liefst moeten worden rechtgezet. Ondertussen kunnen we in Venlo proberen zelf er het beste van te maken: duurzaamheid is niet altijd duurder, er is zelfs geld mee te verdienen. De opgave voor Venlo en voor de partijen in de stad (STRAK!) is, om los van Rijksmiddelen, samen te zoeken naar verdienmogelijkheden, aangezien duurzaamheidsmaatregelen vaak gefinancierd kunnen worden uit rendabele business-cases, zo is in Venlo aangetoond. Daarbij zullen we vooral de krachten in de samenleving - inwoners en bedrijven - moeten gaan aanboren (zelfredzaamheid). Die krachten zullen niet gaan loskomen zonder inspanning van de gemeente zelf. Het is daarvoor zaak om in de huidige netwerksamenleving als gemeente steeds meer onderdeel te worden van die netwerken. Daarbij verschuift de rol van initiatiefnemer en regisseur naar deelnemer en facilitator. De vereiste gemeentelijke inspanningen hierbij kunnen mogelijk worden gedekt uit te ontwikkelen business-cases, maar: de kost gaat voor de baat.
- Tot 2030 zullen Venlose bedrijven en huishoudens ca. 4 miljard euro betalen aan energielasten, zo is onlangs berekend. Met een investering van 1 miljard euro in energiebesparing en lokale duurzame opwekking kan ca. 2 van die miljard euro worden bespaard. De vraag is hoe dat potentieel kan worden aangewend en maatschappelijk benut kan worden, en wat daarbij de rol en inspanning wordt van de gemeente, de maatschappelijke partners, het bedrijfsleven en de inwoners

8.4 Hoe pakken we dit aan?

Bij het natuurbeleid is de rijksoverheid verantwoordelijk voor de kaders en ambities. De provincies zijn verantwoordelijk voor het invullen en uitvoeren van het beleid, zoals in het Natuurakkoord is afgesproken.

- De ecologische hoofdstructuur wordt uitgevoerd, inclusief de verbindingzones, maar we nemen er meer tijd voor. Daarom maken we afspraken met provincies en natuurbeheerorganisaties over prioriteiten, tijdspad en de inzet van middelen. Bij een evaluatie in 2016 betrekken we de effecten van planologische claims.
- Het beheren en beschermen van bestaande natuurgebieden krijgt voorrang. Hiervoor is de 200 miljoen die in het begrotingsakkoord 2013 voor natuur is bestemd geormerkt via het Provinciefonds beschikbaar.
- De Natuurbeschermingswet die in behandeling is wordt aangepast. Waar mogelijk worden de verschillende beschermingsniveaus geharmoniseerd en waar relevant in overeenstemming gebracht met de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere relevantie regelgeving. Zo zal de wet bijdragen aan de biodiversiteit in Nederland.

- Om een grotere private betrokkenheid mogelijk te maken bezien we de positionering van Staatsbosbeheer. Voor alle natuurbeheerorganisaties geldt dat zij zo veel mogelijk eigen middelen moeten genereren.
- Binnen het natuurbeleid streven we naar synergie met andere maatschappelijke belangen zoals waterveiligheid, recreatie, ondernemerschap, gezondheid, energie en klimaat.

Gemeenten en burgers hebben er groot belang bij dat de omgevingskwaliteit niet ten koste gaat van economische uitbreidingen. Wij zijn verheugd dat er een einde komt aan de onduidelijkheid m.b.t. de realisering van het nationale groennetwerk. Gemeenten hebben sinds de negentiger jaren rekening gehouden met de EHS in de bestemmingsplannen. Verreweg het grootste deel is ten uitvoer gebracht. Ook het resterende deel kan nu voortvarend worden opgepakt en uitgevoerd. Dit alles zal er toe bijdragen dat de biodiversiteit in Nederland toeneemt.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Venlo, vaak proactief, meegewerkt aan de realisatie van de EHS. Daar waar relevant is het natuurbeleid, de begrensde EHS, ook opgenomen in de bestemmingsplannen. Om de robuuste verbinding op de Oostflank van Limburg (blijvend) mogelijk te maken is er veel energie gestoken in het weren van ongewenste ontwikkelingen alsmede het stimuleren van onze (Duitse) burens en partners om de barrièrewerking van de A74, het spoor naar Kaldenkerken en de A67 te voorkomen dan wel op te heffen en het gebied rond de Keulse Barrière op zodanige wijze te (her)ontwikkelen dat bedrijven, de burgers van Venlo (uitloopgebied) én de natuur erbij gebaat is. Bovendien is de EHS ook een belangrijke factor om de ambities uit de Regiovisie vorm te geven: excellent wonen. Dat in deze crisis tijd de realisatie getemporeerd wordt, is begrijpelijk. Voor de terrein beherende organisaties (tbo's), onze partners, zijn het evenwel lastige tijden. Naar verwachting komt hun focus meer te liggen op het beheer van bestaande natuur als op realisatie van nieuwe natuur. Dit kan consequenties hebben voor het gemeentelijk beleid: daar waar in het verleden nieuwe natuur/bos (als gevolg van compensatie) vrijwel meteen werd overgedragen aan de tbo's, zal dat minder vanzelfsprekend zijn of gepaard gaan met andere (financiële) afspraken. Daar doorheen loopt de discussie rondom de positie van Staatsbosbeheer, onze partner in de realisatie van de groene ambities in de noordwesthoek. Monitoring van de activiteiten van DCGV op dit vlak zal wellicht een extra inspanning vergen. Naast de tbo's zijn de provincie, waterschap en Rijkswaterstaat onze partners bij de realisatie van de EHS: werk-met-werk maken is al jaren het devies en zal onverminderd worden voortgezet: ontkokering en vereenvoudiging van wet- en regelgeving is daarbij zeer welkom. Het is wel zaak om als overheid/overheden een betrouwbare partij te zijn/blijven richting belanghebbenden.

Indien de ambitie is om het duurzaamheidspotentieel actief te willen aanboren, is het financieel gevolg voor de gemeente dat er in eerste instantie meer geld en capaciteit bij moet, totdat de inspanningen rendabel worden. De aanpak hangt af van de rol die de gemeente wenst te nemen, en het ambitieniveau daarbij. In januari vinden daarover gesprekken plaats met de raad. Maar gelet op de opgave en de huidige ambitieniveaus moet –t.a.v. huidige inspanningen- aanvullend worden gedacht aan:

- meer opereren in provinciale, landelijke en Europese duurzaamheidsnetwerken (1 fte)
- stimuleren lokale en regionale bedrijvenduurzaamheidsnetwerken (1 fte)
- stimuleren duurzaamheid in bouwprojecten en bestaande bouw(1fte)
- stimuleren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven eigen inwoners (1fte)
- stimuleren grootschalige duurzame energie-initiatieven (1 fte)
- coördinatie- en aanjaagfunctie duurzame mobiliteit (1 fte)

Sinds de ondertekening van het bestuursakkoord water in 2011 werken gemeenten volop onderling en met de waterschappen samen in de waterketen. Gemeenten benutten hierbij elkaars kunde en expertise voor verbetering van de doelmatigheid en de duurzaamheid in de waterketen. Gemeenten gaan hiermee door en zijn verheugd dat het Rijk deze inzet steunt. We zijn tevreden met de inzet van het Rijk om haar verantwoordelijkheid ten aanzien van waterveiligheid te borgen. Met een programma waterveiligheid, naar we aannemen de opvolger van het Deltaprogramma, zien we kansen om met de gezamenlijke overheden en maatschappelijke partners de waterveiligheid te behouden en op innovatieve wijze in te passen in een integrale gebiedsontwikkeling. Dit geeft goede invulling aan de gezamenlijke opgaven op het gebied van waterbeheer, natuur, ruimtelijke ordening en vestigingsklimaat en versterkt onze rol als duurzaam beheerder van de openbare ruimte. We benadrukken wel dat ook het vervolg van het 'zoetwaterdeel' van het Deltaprogramma geborgd moet worden. We onderstrepen het belang van een fonds separaat van het Infrastructuurfonds specifiek gericht op waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Wel vragen we hierbij aandacht voor een adequate vulling omdat in de rijksbegroting voor 2013 gekort wordt op het Deltafonds terwijl alle middelen hierin al tot 2020 zijn belegd in noodzakelijke maatregelen. Er is ons inziens dus weinig resterende investeringsruimte maar we vinden het positief dat dit grotendeels voor nieuwe projecten wordt gereserveerd.

Behalve het waterakkoord en de uitwerkingen van het Deltaprogramma is voor Venlo, of liever voor de Maas, ook het bestuursakkoord Maas (rijk-provincie-waterschap) van belang. In dit akkoord is vastgelegd dat de hoogwaterbescherming ook buiten de stedelijke gebieden wordt vergroot van 1/50 naar 1/250 jr (overstromingskans). Grofweg betekent dit in de landelijke gebieden van de gemeente een dijkverhoging van ca. 1 meter. In hoeverre er nog (financiële) ruimte is om dijken te verleggen is (nog) niet duidelijk. En dat geldt ook voor alternatieve oplossingen: er gaan namelijk steeds meer geluiden om ook alternatieve vormen van bescherming of schadecompensatie mee te wegen. Het ophogen van dijken doet namelijk op vele plekken afbreuk aan de ruimtelijke c.q. belevingskwaliteit. Het is van belang om te voorkomen dat er onomkeerbare maatregelen worden getroffen die deze discussie onmogelijk maakt. Het onlangs door de provincie opgestarte regioproces Deltaprogramma Maas zou in die zin veel meer aandacht en support moeten krijgen.